WASHINGTON D.C.

І чужому научайтесь,
й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС: HEnderson 5-8740 Тел. в Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXVII. Ч. 11. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 19-го СІЧНЯ 1960 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JANUARY 19, 1960 No. 11. VOL. LXVII.

КОНҐРЕС ПОЧИНАЄ РОЗГЛЯДАТИ БЮДЖЕТ НА 1961-ИЙ РІК

ПРЕЗИДЕНТ ПЕРЕДБАЧАЄ ПРИБУТКИ В СУМІ $84 БІЛЬЙОНІВ, А ВИДАТКИ МАЛИ Б ВИНОСИТИ $79,800,000,000

Вашингтон. — Конґрес починає працю над бюджетом на 1961-ий фінансовий рік 18-го січня, бо того дня президент Айзенгавер предкладає проєкт федеральних прибутків і видатків на фінансовий рік, який починається 1 липня цього року, а кінчається 30-го червня 1961-го року. Президент вже давніше виявив, що, згідно з його передбаченнями, федеральні прибутки мали б винести 84 більйони долярів, а видатки повинні б бути у висоті $79,800,000,000, так що мала б бути надвишка в сумі $4,200,000,000. Але голова Республіканського Крайового Комітету сенатор Трастон Б. Мортон висловив вже тепер сумнів в те, чи вдасться осягнути таку високу надвишку. Сенатор Мортон заявив в телевізійному інтерв'ю, що Президент повинен тішитися, якщо вдасться осягнути надвишку в сумі двох третіх передбаченої суми, це значить $2,800,000,000. Президент і його республіканські прихильники мусітимуть звести боротьбу за те, щоб зробити із можливою надвишкою в бюджеті в 1961-му році. Президент заявив в посланні про Стан Унії, що всяку надвишку треба б призначити на зменшення федерального заборгування, яке дійшло до рекордової під час миру суми 291 більйона долярів. Але в Конґресі є члени обох партій, які хотіли б, щоб уряд більше видав на такі цілі, як керовані ракети, будова нових домів і шкільних будинків. Деякі економічні проблеми вияснить Президент в середу 20-го січня, бо тоді він вишле Конґресові свій економічний звіт, в якому говоритиме про стан економіки країни. В Сенаті вже починається праця над шкільним законопроєктом, сенатор Линдон Б. Джансон має скликати партійні збори в цій справі, а незабаром мали б початися дебати в повному Сенаті. Демократи пропонують, щоб уряд впродовж двох років видавав річно по $500,000,000 на будову нових шкільних будинків. Стейти повинні видавати по стільки на цю ціль, скільки дістануть допомоги від федерального уряду. Деякі демократи пропонують, щоб федеральна допомога йшла на збільшення платень учителям. Це саме проєктує Крайове Виховне Товариство. Коли Конґрес почне збільшувати федеральні видатки, тоді не можна буде говорити про надвишку в бюджеті. І це саме твердить голова Сенатської Фінансової Комісії сенатор-демократ із Вірджінії Гаррі С. Бирд, який заявив, що Конґрес виявив би свою фінансову невідповідальність, коли б хотів зменшувати податки або збільшувати федеральні видатки тому, що президент Айзенгавер передбачає в 1961-му році бюджетову надвишку в сумі $4,200,000,000. Сенатор Бирд сказав, що це тільки „передбачена" надвишка, і її можна вважати за дійсний факт аж у червні 1961-го року. Уряд передбачав надвишку в році, який закінчився 30-го червня 1959 року, але пізніше виявилося, що замість надвишки було $12,500,000,000 дефіциту. Вже тепер ясно, що предложений урядом бюджет в сумі $79,800,000,000 буде предметом завзятої боротьби в Конґресі в цьому році, коли відбуваються конґресові і президентські вибори.

Демократи плянують новий спосіб сплачувати федеральні бонди

Вашингтон. — Уряд президента Айзенгавера вже від довшого часу проєктує, щоб Конґрес скасував обмеження процентування федеральних бондів, яке тепер становить 4.5 відсотка, щоб департамент скарбу міг економічніше сплачувати свої зобов'язання в тих місяцях, коли немає прибутків із податків. Демократична більшість в Конґресі виступає проти урядового проєкту збільшити відсотки від федеральних бондів, хоч і признає, що в цій справі треба б щось зробити. Голова комісії способів і засобів в Палаті Репрезентантів конґресмен - демократ із Арканзо Вілбур Міллс пропонує, щоб Конґрес уповноважив департамент скарбу вимінювати „недозрілі" ще бонди за нові з більшими відсотками, навіть як опроцентування мало б виносити більше як 4.25 відсотка. Представник департаменту скарбу заявив, що при таких „передчасних" сплачуваннях бондів могли б діятися надуживання. Конґресмен Міллс має взяти цю заувагу під розгляд в обговорюванні свого проєкту.

Джан Л. Луїс звертає увагу на закордонну конкуренцію

Ню Йорк. — 40 років Л. Джан Луїс був провідником американських вуглекопів, і тепер відійшов на заслужений відпочинок, але при залишенні свого бюра праці в четвер 14го січня виголосив він знамениту промову, в якій остерігав американських робітників і працедавців проти небезпеки, яка загрожує американському добробутові з-за кордону, де існує дешевша продукція, яка з успіхом може підкопати ґрунт під американським експортом. Цікаво, що заслужений для робітничого руху провідник вуглекопів Джан Л. Луїс це сильніше підкреслював небезпеку закордонної конкуренції, як це робили перед закінченням страйку сталеварів власники сталеварень. Він виступив проти того, щоб американські фірми будували фабрики закордоном, бо це є зубожінням цієї країни, яке може зробити з Америки „промислову пустиню". Луїс закликав і працедавців і затруднених, щоб здавали собі справу з тієї небезпеки, яку уявляє дешева конкуренція з-за кордону, і щоб її з успіхом поборювали.

В АМЕРИЦІ

● Комісія Урядових Операцій в Палаті Репрезентантів стверджує згідно з інвентарем, що ЗДА мають власности, яка вартує коло 265 більйонів долярів. Власність ця збільшилася в 1959 році на два більйони долярів, вона є розділена між кількадесять урядових агенцій департаментів і організацій, які майном завідують. Уряд ЗДА має 778,000,000 акрів землі, що є майже п'ятою частиною території цієї країни, і вартує $72 більйони.

● Секретар рільництва Езра Тефт Бенсон сказав, що ним очолюваний департамент поручає вживати хемікалій, щоб зберегти добру якість харчів, бо інакше харчі нищилися б, і внаслідок цього зростали б ціни на них. Але Бенсон заявив, що треба рільників виховувати, як вони мають користати з хемікалій, щоб не повторилася історія, яка була минулого року з журавлиною („кренбері").

● Сенатори - республіканці Джекоб Джевітс із Ню Йорку і Джордж Ейкен із Вермонту внесли до Сенату законопроєкт про те, щоб уряд міг перебирати на тимчасову власність ті фабрики і варстати праці, страйк в яких був би загрозою для безпеки цієї країни або здоров'я її населення.

22-го СІЧНЯ БУДЕ ДНЕМ УКРАЇНСЬКОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТИ В БАГАТЬОХ СТЕЙТАХ І МІСТАХ

День 22-го січня, в якому припадають роковини проголошення незалежности і соборности Української Держави в 1918 і 1919 роках, буде проголошений в багатьох стейтах і містах Днем Української Незалежности або Українським Днем. Губернатори стейтів Коннектикат і Луїзіяни вже підписали відповідні проклямації, губернатор стейту Ню Джерзі підпише її у вівторок, 19-го січня, в стейтовому капітолі в Трентоні. Також з багатьох міст надходять повідомлення про проголошення Українського Дня посадниками, із дорученням, щоб 22-го січня на ратушах міст були виставлені, поруч американських, також синьо-жовті українські прапори. Департамент публічних подій міста Ню Йорку наперед повідомив, що підписання проклямації Українського Дня в цій світовій метрополії відбудеться в середу, 20-го січня, год. 11:45 перед полуднем в Сіті Гол, подаючи рівночасно текст проклямації, в якій сказано: „Тому, що всі народи дорожать своїм минулим, зокрема таким, в якому вони зазнали волі і незалежности; і тому, що 22 січня, 42 роки тому була проголошена незалежна Українська Республіка і цей день українці нашого міста кожного року врочисто відзначають; і тому, що наші співгромадяни українці відзначають цей день сьогодні зоновним потвердженням своєї віри у волю для своїх людей по всіх усюдах, тому я, Роберт Ф. Вагнер, посадник міста Ню Йорку, оцим проголошую 22-го січня 1960-го року Українським Днем в місті Ню Йорку та закликаю всіх чоловіків і жінок приєднатися до відзначення цього дня з надії, що невід'ємні права всіх народів будуть вкороті здійснені".

Роберт Ф. Вагнер, посадник Ню Йорку

НОВИЙ РОЗВИТОК РАДАРУ ВИКЛЮЧАЄ НЕСПОДІВАНУ АТАКУ НА АМЕРИКУ

Вашингтон. — Тут офіційно повідомлено про нове велике досягнення в розвитку американської радарової системи, що практично виключає несподівану атаку на Америку. Дослідна лябораторія фльоти розвинула радар, що може „схилятись" над горизонтом і відкривати ракети, вистрілювані з підводних човнів на віддаль 2,600 миль. Це досягнення вважається за найбільше в радаровій технології від часу відкриття радару американською фльотою в 1930-их роках. Досі бо радар міг „бачити" тільки в поземній лінії від стації, а нове відкриття дозволяє „нагинати" цю лінію відповідно до потреби понад горизонтом. Також поширено, згідно продовжено засяг радару без потреби будувати щораз вищі і більші радарові антени. Нове відкриття заповнює важливу прогалину вв дотеперішніх можливостях радарового відкриття головно коли мова про найуспішніші ракети, вистрілювані з підводних човнів, як також про бомбардувальники на невеликій висоті. Нова система називається „Project Madre", а на її вартість і важливість вказує також факт, що авіяція, яка має свої радарові лябораторії, допомагала фінансувати лябораторію фльоти, яка розвинула нову систему, яку вважається також за відповідь на збільшувані совєтські погрози ракетною зброєю з підводних човнів. Головну заслугу в розвитку „Проєкту Мадре", досліди над яким почалися приблизно десять років тому, приписується д-рові Робертові Пейджові, що відіграв головну ролю також в розвитку радару перед другою світовою війною.

Агенція космічних просторів випустила бальон на висоту 250 миль

Вашингтон. — Крайова Аеронавтична Адміністрація 16-го січня випустила на висоту 250 миль пластичний бальон, який там був надутий до величини 100 стіп. Ця куля була ясніша від всіх зір, які саме тоді можна було бачити при сумерку над островом Воллопс у Вірджінії о год. 5:35 по полудні. Люди не знали, що це таке, і запитували поліцію, редакції часописів та радіові і телевізійні стації. Це вже друга спроба випущення бальона, бо перша була 28-го жовтня 1959 року. На весні цього року Адміністрація Космічних Просторів має випустити подібний бальон як сателіт довкола Землі, щоб тим способом передавати радіові звідомлення на дальших віддалях. Перші проби радіових пересилань вже зроблено, хоч бальон був коротко в повітрі, де зробив 490 миль та впав в Атлантійський океан.

Пропонують дворічну працю при допомозі закордонові замість військової служби

Вашингтон. — Конґресмен-демократ із Висконсин Генрі С. Райсс вніс законопроєкт, щоб студенти каледжів замість служити при війську могли працювати два роки при допомозі закордонним країнам. На думку цього конґресмена добре було б, щоб кожного року, коло 10,000 студентів із закінченим каледжом, або принаймні з двома роками студій, могли працювати в закордонних недорозвинених країнах, головним чином в сільських районах, де їх напівфахова праця була б потрібніша як в містах. Ці студенти могли б вишколювати місцевих вчителів в біології, санітарних дисциплінах, механіці, аритметиці та в англійській мові, якщо б була потреба навчання цього предмету. До цієї праці могли б голоситися і дівчата, але вони не користали б зі звільнення з військової служби, до якої вони не зобов'язані. Всі ті студенти діставали б такі фінансові винагороди, які дістають вояки ЗДА.

● В Ню Йорку, поліція заарештувала трьох юнаків у віці від 16 до 21 року життя, які старалися засновувати нацистську організацію у ЗДА, щоб позбудися жидів. Заарештовані Дж. Воллес, Г. Барлов і Ричард Фелпс, в яких найдено опаски на руку зі свастикою, грамофонні плити з уривками промов Гітлера, членські викази та пропаґандивну літературу.

● В Ню Йорку до ресторану при Евню Америка прибув поліцист Антоні Дотті, який мав 55 років, і який 22 роки служив при поліції та є батьком 4-ох дітей. Він застрелив одного чоловіка і одну жінку та поранив власника бару, а після того сам себе застрелив. Той поліцист, на думку, збожеволів.

ЯПОНСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР ПРИБУВ ДО ЗДА ДЛЯ ПІДПИСАННЯ НОВОГО ДОГОВОРУ ПРИЯЗНИ

Вашингтон. — Японський прем'єр Нобосуке Кіші і міністер закордонних справ Аіхіро Фуджіяма прибули в минулу суботу до Сан Франсіско, а в неділю до Вашингтону для підписання нового договору приязни між З'єдиненими Державами та Японією. Дотеперішні японсько-американські взаємини були оперті на договорі, підписаному в Сан Франсіско з 1951 року, але Японія постійно підкреслювала, що вона підписала була той договір у свідомості, що різні його постанови — це заплата за воєнну прогру та що потрібна ревізія договору. У новому договорі спрецизовано докладно деякі неясні місця з попередньої умови. А саме, ЗДА виразно зобов'язались боронити Японію у випадку агресії проти неї, зате Японія не є зобов'язана поспішити на поміч Америці, якщо Америка буде спровокована до війни поза японським обширом. ЗДА збережуть надалі свої морсько - летунські бази в Японії, але Японія перестає платити на їх утримання. ЗДА зможуть вислати стаціоновані в Японії свої збройні сили на будь-який воєнний фронт тільки після консультації з Японією, — те саме стосується зміни числа стаціонованих там військ та їх узброєння. При нагоді свого перебування у Вашингтоні японські державні мужі переведуть наради з президентом Айзенгавером і державним секретарем Гертером у цілій низці інших міжнародних справ. На летовищі у Вашингтоні японських державних мужів привітали віце - президент Ніксон, державний секретар Гертер і інші високі урядовці. Прем'єр Кіші відчитав приготовлену заяву, в якій висловив переконання, що новий японсько-американський договір започаткує нову еру у взаєминах між обома країнами. У тому самому дусі відповів йому віце - прем'єр Ніксон. Москва, Пейпінґ і японські комуністи завзято поборюють цей новий японсько - американський договір. Прем'єр Кіші з почотом виїхали з Токіо майже крадькома, бо японські комуністичні студенти заздалегідь заволоділи були летовищем, щоб унеможливити відліт прем'єра. Літак прем'єра пересунено на бічне поле, куди окружною дорогою прибули прем'єр і члени його почоту. Кілька тисяч японських поліцістів звели справжні бої із 700 студентами, поки вони кинули їх з терену летовища.

Нобосуке Кіші, прем'єр Японії

Лондонська конференція в справі Кипру натрапляє на поважні труднощі

Лондон. — Конференція міністрів закордонних справ Англії, Греції і Туреччини та представників грецького і турецького населення острова Кипру, яка йде у Лондоні від минулої неділі над виготовленням детального договору про проголошення Кипру самостійною державою від 19 лютого цього року, стрічає поважні труднощі в рішучому домаганні кипрських греків, щоб Англія звузила терен своїх баз на Кипрі та зменшила тамошню залогу. Архиєпископ Макаріос, вибраний вже президентом майбутньої Кипрської республіки, настоює на цьому, стоючи під натиском кипрських патріотів, що лякаються, щоб англійські бази на Кипрі не стали вихідною позицією нової форми англійського колоніялізму. Англія домагається збереження 120 кв. миль на Кипрі для своїх військових інсталяцій, які, мовляв, є гарантією безпеки також самого Кипру, Греції і Туреччини. Головуючий на конференції англійський міністер закордонних справ Селвин Ллойд рішуче відкинув вимоги кипрських греків, але — за порадами американських кореспондентів — англійці підуть дещо назустріч Макаріосові, щоб врятувати його авторитет серед грецьких націоналістів на Кипрі. Грецький і турецький міністри з а кордонних справ грають ролю посередників.

Уряд Кастра вишколює десятки тисяч селян, робітників і студентів

Гавана, Куба. — З Гавани повідомляють, що уряд прем'єра Фіделя Кастра перемінив цей острів на озброєний вишкільний табор, в якому дістають військовий вишкіл десятки тисяч селян, робітників і студентів. Цей вишкіл відбувається в кожному воєнному окрузі. Міліція складається зі студентів, робітників і журналістів. Вишколюються банкові урядовці, торговельні помічники, промислові робітники та кондуктори міського транспорту. В самій Гавані мають вишколювати 35 тисяч міліціянтів. В горах Ніколо Турквіно закінчили вишкіл 300 студентів Гаванського університету, в тому 80 дівчат. По вулицях Гавани часто можна бачити патрулі юнаків під проводом військовиків. Подібно діється і по інших містах острова Куби.

У Лондоні відбулась велика демонстрація проти нео-нацизму в Німеччині

Лондон. — Тисячі англійців маршували мовчазно вулицями Лондону в минулу неділю з транспарентами проти відродження нео-нацизму в Західній Німеччині у зв'язку з недавніми тамошніми антисемітськими виступами. Демонстрацію влаштувала Асоціяція жидівських ветеранів англійської армії, але до неї прилучились різні анг. організації. Демонстрація перейшла мирно під будинок західно-німецької амбасади, куди вийшла делеґація з 5-ох осіб, між ними два парляментарні посли, члени соціялістичної Партії праці. Вони вручили д-рові Йоахімові Ріттерові, шарже д'аффер амбасади, меморіял, в якому сказано, що та демонстрація — це вияв англійської публічної опінії, обуреної антисемітськими вибриками в Німеччині. Антисемітизм, мовляв, був підставою, на якій розвинувся передвоєнний нацизм і тому його нові прояви стривожили англійців, особливо тих, які безпосередньо терпіли від нацизму чи боролися проти нього. Демонстранти признали, що західно-німецький уряд і більшість громадянства засудили нео-нацизм і антисемітизм, але, мовляв, вжито замало заходів для поборювання тих явищ. Делеґація демонстрантів розмовляла з належним німецьким дипломатом 45 хвилин.

АЙЗЕНГАВЕР ПОЇДЕ ДО МОСКВИ 10 ЧЕРВНЯ

Вашингтон. — В минулу неділю 17-го ц. м. проголошено одночасно у Вашингтоні і Москві, що президент Д. Д. Айзенгавер ревізитуватиме Нікиту Хрущова від 10 до 19 червня ц. р. В короткому офіційному комунікаті сказано, що прем'єр СССР запросив президента приїхати з офіційною візитою до Совєтського Союзу, Президент запросини прийняв і полетить туди 10-го червня та буде в СССР до 19-го. Всі дальші подробиці будуть щойно устійнені. Подорож Айзенгавера до Совєтів відбудеться в місяць після того, як у Парижі відбудеться конференція „на вершинах" з участю през. Айзенгавера та Хрущова поруч англійського прем'єра і президента Франції, — і за один місяць перед крайовою конвенцією Республіканської партії, на якій буде вибраний кандидат на президента для цьогорічних осінніх виборів. Покищо нічого не відомо, чи Президент поїде з своєю дружиною і внуками: про внуків Президента говорилось наприкінці відвідин Хрущова в Америці, коли відложено ревізит Айзенгавера міби з уваги на погоду до часу, поки стане тепліше, щоб Президент міг взяти з собою своїх малих внуків (є їх четверо, у віці від 4 до 11 років, діти сина Президента, майора Джона Айзенгавера). За пресовими неофіційними інформаціями Президент, мабуть, полетить понад Сибір, щоб відвідати Японію. Все це з'ясується щойно згодом у дальшому плянуванні в Білому Домі та в дипломатичних переговорах з большевиками. Вже тепер західня преса передбачує, що през. Айзенгавера стрінуть в Совєтах з більшою парадою, як будь-якого іншого закордонного відвідувача до цього часу з уваги на пропаґандивне використовування Хрущовом своєї подорожі до ЗДА і тієї ревізити американського президента задля підвищення свого, — Хрущова, авторитету.

Захід не виключає нової кризи в справі Берліну

Вашингтон. — За твердженнями вашингтонських кореспондентів американської преси, керівні кола державного департаменту та секретаріяту оборони дбайливо проаналізовують останні промови Хрущова, зокрема його новорічну промову і виступ на Верховному Совєті в минулому тижні, а також його промову у Будапешті під час останньої тамошньої візити. В усіх тих промовах Хрущов знову заторкнув справу західнього Берліну — цілком по давній лінії своїх домагань: перетворення того міста у „вільне місто". В минулотижневій промові він знову одверто відновив загрозу — підписати зі Східньою Німеччиною сепаратний мир „з усіми наслідками тієї події", якщо Захід не погодиться відкликання своїх військ з західнього Берліну та не прийме концепції існування „двох Німеччин". У тій заввазі Хрущова скрита знову погроза — нової блокади Берліну, яка цим разом була б безпосередньою загрозою для світового миру. Західні керівні кола — читаємо в коментарях — не знають тільки, чи не пустословна пропаґанда з уваги на травневу конференцію „на вершинах", чи в дійсне рішення Совєтів завернути до метод холодної війни і виректися пустословства про „дух Кемп-Девіда".

Верховний Совєт — у ході пропаґанди — закликає Захід до роззброєння

Москва. — В п'ятницю 15-го ц. м. Верховний Совєт СССР, виконуючи слухняно волю Нікити Хрущова по лінії його промови з попереднього дня, прийняв „закон" про зредукування совєтських збройних сил на 1,200,000 вояків до рівня 2,423,000. Цей „закон" складається з трьох статтей, при чому у другій точці третьої статті говориться про конечність збереження совєтських збройних сил „на належному рівні" до підписання міжнародного договору про „загальне і повне роззброєння". Текст того короткого „закону" попереджений довгим суто-пропаґандивним вступом, як-то завдяки „історичній" поїздці Хрущова до ЗДА та його розмовам з през. Айзенгавером настало злагіднення міжнародної ситуації і є змога. Совєти далі змагають до тривкого миру, опертого на загальному і повному міжнародному роззброєнні згідно з пляном, що його Хрущов представив Об'єднаним Націям. Друга частина постанови Верховного Совєта — це заклик „до парляментів і урядів всіх народів світу", щоб вони йшли міби за прикладом Совєтів та зменшили й собі збройні сили. Тут знову Верховний Совєт повторює байку про миролюбні заходи Совєтів, заслуги Хрущова та теперішнє міби злагіднення міжнародної ситуації. У цьому зверненні є м. ін. твердження, що Совєти зменшили свої видатки на зброєння з 19.9% совєтського бюджету в 1955 році до 12.9% в останньому бюджеті. Очевидно, що того твердження не можна перевірити, бо Совєти ніколи не проголошують детайлів свого бюджету, тим паче бюджету на оборонні цілі, у великій мірі замаскованого під різними іншими позиціями.

У СВІТІ

● Конференція західно-німецьких освітніх діячів в Дармштадті призадумувалась над потребою ревізії навчання історії Німеччини в середніх школах. Прийшли до переконання, що предмет історії треба ввести до нижчих кляс, як досі, і змінити шкільні підручники, щоб в більшій, як досі, мірі засуджувати період панування Гітлера, зокрема його расову політику.

● Нікіта Хрущов, реаґуючи у своїй останній промові в минулий четвер на нюйоркського губернатора Нелсона Рокефеллера за його становище до атомових експериментів, заявив, що Рокефеллер „хотів в'їхати до Білого Дому у Вашингтоні на коні холодної війни", але побачив, що це йому не вдається і тому зрікся кандидатури. Однак — Хрущов додав — „можливо, що це тільки трюк збоку Рокефеллера". Американська преса глузує з Хрущова, як „знавця американських відносин".

● Закордонні кореспонденти в Москві були перший раз за існування СССР упривілейовані в порівнянні з совєтськими журналістами: в минулий четвер, коли Хрущов виголосив свою триґодинну промову перед Верховним Совєтом, закордонним журналістам у Москві передано готовий переклад Хрущової промови в англійській, німецькій і французькій мовах. Вони страшенне втішилися, зате совєтські журналісти не дістали тексту промови Хрущова і мусіли чекати на появу комунікату ТАСС-а.

● Олекса І. Кіріченко, малорос, що робив большевицьку кар'єру і видряпався на службі комуністичній драбині аж на високий щабель члена Президії компартії і ІІ Секретаря, сидів похнюплений на першому засіданні Верховного Совєту в минулому тижні вже поза місцями, призначеними для членів Президії компартії. Його здеґрадовано в минулому тижні на становище керівника партійної організації в Ростові, віддаленому за 800 миль від Москви.

● З Дитячого Фонду Об'єднаних Націй $42,000 призначено на закуп шпитального виряду, потрібного для лікування 5,000 дітей, спаралізованих внаслідок спожиття олії, змішаної з нечистою олією, вживаною для хатнього господарства, машин і авт.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917. — authorized July 31, 1918.
Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіти і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок, — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City and Foreign Rates:: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою — За зміст оголошень Редакція не відповідає.
Адреса: SVOBODA", P.O. Box 346, JERSEY CITY 3. N. J.

Ракетна дипломатія

У той самий день, в четвер минулого тижня, Нікіта Хрущов у Москві, а Д. Д. Айзенгавер у Вашингтоні виступили з заявами, які в центр світової уваги ставлять — ракету. Віссю, довкола якої оберталась тригодинна промова Хрущова перед 1,200 членами Верховного Совєту, була військова могутність СССР, оперта в першу чергу на далекосяжних ракетах з атомово - водневими „головками". Запозідаючи зменшення кількости совєтських наземних військ з 2.623.000 до 2.423.000 вояків, Хрущов, проте, з притиском підкреслював, що на цьому в найменшій мірі не втратить збройна потужність Совєтів, себто сила її вогню і нищівна спроможність. Що більше. Хрущов нахвалявся, що саме тепер совєтські вчені працють над винаходом „фантастичної" зброї.

Така „миролюбна" тема промови Хрущова мала ясну для всіх ціль — застрашити Захід, щоб зробити його приступнішим для переговорів про міжнародне роззброєння, які за кілька тижнів почнуться в Женеві на форумі нової 10-членної Комісії, затвердженої останньою Генеральною Асамблеєю Об'єднаних Націй. Проблема міжнародного роззброєння має стати теж одною з головних тем конференції „на вершинах", що відбудеться в травні у Парижі. Заповідь зменшення на 1,200,000 вояків совєтської наземної армії і розмалювання совєтської ракетно - атомової зброї, якій нібито ніхто не в силі дорівняти, має відстрашити західні держави від підвищення видатків на зброєння: це, мовляв, тільки зайве витрачання грошей і енергії на непродуктивну ціль, бо ж і найбільша армія безсильна супроти совєтсько - ракетної переваги. Отож не зброїтися — каже Хрущов під адресою Заходу, — а роззброюватися, „генерально й цілковито", згідно з його пропаґандивним проєктом, виголошеним 18 вересня 1959 року перед Ґенеральною Асамблеєю ОН. Очевидно, що з отим роззброєнням, це так, як з припиненням атомових дослідів: Совєти хочуть мати спершу договір про заборону, а — потім говорити про контролю! Іншими словами: роззброєння Заходу потрібне Москві, як брама до миру — до цвинтарного миру, як він запанував у східньоцентральній Европі, після роззброєння західних альянтів з кінцем війни.

Але лист президента Айзенгавера до Т. Кейта Гленана, голови Крайової адміністрації для справ аеронавтичних і космічних дослідів, та переведена з ним в тому самому дні нарада, доказують, що ЗДА дуже далекі від того, щоб дати себе застрашити. Шумно заповіджене Хрущовим переставлення совєтського військового плянування на атомово - ракетну стратеґію не є ніякою новиною. Йдучи за давньою большевицькою тактикою приписувати собі всі чужі винаходи, і в даному випадку Хрущов промовчав, що Совєти тільки наслідують ЗДА й Англію, які вже кілька років тому проголосили, що великі наземні армії й морські фльоти, ба навіть ескадрилі літаків — це перестарілі засоби для ведення новітньої війни. Навіть найпалкіші оборонці зберігання великих наземних армій, як ось недавній шеф штабу армії ЗДА ген. Максвелл Тейлор, арґументують їх вартість головно актуальною небезпекою так званих малих, територіяльно обмежених воєн. Але в ЗДА найголосніше критиковано деяке занедбування ракетної програми.

Черговий виступ президента Айзенгавера вказує на приспішення темпів ракетного розвитку в Америці. Президент заповів зголошення до Конґресу відповідного проєкту. Спори, може, йтимуть ще над доцільністю підпорядкування військово - ракетних дослідів згаданій цивільній адміністрації, але суть справи залишиться безспірна: ЗДА не відстають у перегонах в ракетно-атомовому зброєнні. І тому, наприклад, Дейвід Лоренс у коментарі про „ракетну дипломатію" Хрущова приходить до висновку: „Очевидно, що Захід не дасть себе застрашити виступами Хрущова і світ буде в найближчих кількох тижнях свідком довгої серії погроз і контрпогроз, пересторог і контрпересторог. Дивна справа — як у цій ситуації виглядатиме конференція на вершинах". У всякому разі — „дух Кемпу Дейвіда" зникає ще швидше, ніж можна було сподіватися.

Зміна, яка нічого не змінює

Надруковане в московських „Ізвєстіях" 14 січня ц. р. лаконічне повідомлення про скасування Міністерства Внутрішніх Справ СССР — Министерство Внутренних Дел, або, скорочено, МВД, — що деякі публіцисти закордоном коментують як дальший прояв децентралізації совєтської союзної влади і ще один доказ лібералізації совєтського режиму, не є насправді ніякою зміною, бо це скасування нічого нового в суть і в зміст комуністичного поліційного режиму не вносить.

Протягом сорока і трьох років існування совєтської влади ославлені совєтські органи „державної безпеки" перейшли багато змін, але не в своїх поліційно-терористичних функціях, а тільки в назві. Найперше ці органи користувалися „революційною" назвою „Чрезвычайная Коммиссия по борьбе с контрреволюцей и саботажем", або скоскорочено ЧК. В 1922 році цей поліційний апарат перейменовано на ГПУ — Государственное Политическое Управление а потім з тактичних оглядів на ОГПУ — „Объединенное Государственное Политическое Управление", і ще згодом на НКВД — „Народный Коммиссариат Внутренних Дел", що його очолювали такі пізніші „зрадники" і „вороги народу", як Єжов, Ягода і Берія. В 1953 році функції НКВД в ділянці „державної безпеки" об'єднано в очолюваному Берією Міністерстві Внутрішніх Справ — МВД, а після влаштування афери з Берією, ці функції передано новоствореному при Раді Міністрів СССР спеціяльному „Комитетові Государственной Безопасності", що його очолював спочатку Іван Сєров, а після нього, з переходом його „на іншу службу", Александр Шелепін.

Постанова про скасування центрального МВД ні в чому не заторкує функцій і прероґатив „Комітету Ґосударственной Безопасності", а навпаки, як є всі підстави думати, передає цьому ж КҐБ всю контролю над міністерствами внутрішніх справ окремих совєтських республік, виключну владу над совєтською розвідкою закордоном, всією секретною поліцією і всіма її збройними силами та засобами всередині краю.

Влада ж самих республіканських міністерств внутрішніх справ буде зведена в основному до видавання пашпортів совєтським громадянам, дійсних тільки в межах СССР, до керування міліцією і до нагляду над важливими архівами. Тому скасування центрального МВД ніякого збільшення чи поширення виконних і адміністраційних прав окремих республік не визначає. Як і досі, так і надалі в усіх справах державної безпеки рішатиме єдино й виключно московський „Комитет Ґосударственной Безопасності" із його секретною поліцією, міжнародною розвідкою, з його в'язницями і концтаборами.

ПСИХОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Париж. — Щойно підведено підсумок нещасливих автомобільних випадків під час латинських Різдвяних Свят у Франції (260), а вже ударила болюча вістка: в автомобільній катастрофі загинув Альбер Камюз, лавреат нагороди Нобеля з 1957 р. У хвилині, коли пишемо ці рядки, радіо подає вістку, що помер у шпиталі і М. Галімар, який своїм автом віз Камюса.

Катастрофа сталася з так званих технічних причин і ні шофер, ні дорога не були винні. Тріснула опона заднього колеса, машина вилетіла з дороги і вдарилась у дерево з такою силою, що дружина видавця була викинена на 15 метрів, що й врятувало її життя. Якщо при цьому постає якась проблема, то це проблема обмеження швидкости, яка у Франції властиво досі не обмежена поза малими відтинками доріг.

Вже ця одна проблема вказує на те, що Франція в ділянці моторизації не йде за життям. На її просторах порушується 7,300,000 автомашин (плюс яких пів мільйона закордонних проїжджаючих), в тому півтора мільйона вантажних машин і автобусів. І все відбувається так, начебто це був 1900-ий рік, коли у Франції було всього 3,000 автомобілів. Французи пишаються тим, що мережа їхніх шляхів була колись найкращою в світі. Тепер на 630,000 км. битих шляхів є у Франції ледве 60,000 широких доріг, але й ті щокільканадцять кілометрів входять у села чи містечка вузенькими вуличками, з середньовічними брамами й відкритими базарами. Розуміється, що коли в 1939 р. було на цих шляхах 2,500,000 машин, а сьогодні майже на 5 мільйонів більше, то з того виходять всякі непорозуміння.

А. Камюз згинув у катастрофі, що трапилася з технічних причин. Проте, напевно та сама опона витримала б, якби швидкість була менша (автомашина Ґалімара їхала зі швидкістю 80 миль на годину), бо подібні катастрофи дають тільки 9% усіх нещасливих випадків.

Кажуть, що „французи провадять свої машини проти когось", тобто що француз намагається комусь щось показати, сівши за кермівницю. Це не відповідає правді. Коли поїздити по Італії, то стає ясно, що французи дуже добрі шофери, але коли порівняти з Америкою, то треба сказати, що у Франції всі їздять як божевільні. Винні тут і шофери, і приписи, які не забороняють божевільної їзди. Адже при американських просторах максимальна швидкість обмежена до 65 миль на годину, тобто 100 кілометрів, а у Франції навіть на найменших машинах шофери вважають нижче своєї гідности їхати з швидкістю меншою, як 110 кілометрів. І то навіть по мокрій дорозі.

Статистика твердить, що 60% автомобільних випадків є наслідком зудару машин, що їдуть назустріч одна одній, а також при необережному переганянні. Американський автомобіліст не може собі уявити, що значить переганяння у Франції. Маленька машина, яка поволі набирає швидкість, починає переганяти вантажну машину. Починає вона властиво так, що її шофер не бачить нічого перед собою, бо йому в очі йде дим з вантажника. Автострад у Франції фактично нема, до того дороги дуже покручені і горбкуваті. Навіть при малій швидкості це — страшна небезпека.

Так доходимо до чергової проблеми французької автомобільної комунікації: брак автострад. Франція має всього-на-всього 200 кілом. автострад, коротких відтинків при виїзді з великих міст (Париж, Ліон, Лілль, Марсель), а потрібно їх кілька тисяч кілометрів.

А при тому автомобіліст фінансує не одну річ. Кожен автомобіліст від початку війни в Альжирі платить 20 - 30 долярів (залежно від літражу) спеціяльного податку „національної солідарности". Але це нічого в порівнянні з тим, що платить він на газоліні.

У Франції газоліна коштує рівно в чотири рази дорожче як в Америці. В тій ціні є понад 80% державного податку. Теоретично цей податок має йти на направу, утримання і будову нових шляхів. Після світової війни ці гроші йшли на відбудову шляхів і мостів. Автомобілісти покривають не одну позицію державного бюджету. Зате держава платить величезні гроші на ранених і вбитих в автомобільних випадках, що мали державне забезпечення.

Що це за логіка? Логіка, властива французові з вулиці. Кожного багатого, отже кожного власника автомобіля зачисляють до категорії тих, кого слід „розкуркулити". Вже клясичним став анекдот на тему різниці між американським і французьким робітником:

Коли американський робітник бачить директора фабрики в люксусовій машині, він собі думає: „Почекай пару років, я їхатиму такою ж машиною". Коли француз бачить директора в люксусовій машині, він собі думає: „Почекай, одного дня я тебе витягну з цієї машини".

Французи випускають з уваги те, що на тих же шляхах тепер у Франції є втроє більше авт як було в 1939 році, що Франція вже не має своїх колоній і треба жити інакше (вони вважають це за тимчасове непорозуміння, яке зникне одного дня). Так само вони не усвідомляють того факту, що автомобіль з предмету люксусу став предметом щоденного вжитку.

У кожному ресторані автомобіліста трактують як багатія, з якого можна дерти. Прохожі на провінції вважають автомобіліста інтрузом, який всім перешкоджує, а поліція — заколочувачем публічного спокою. З такої психологічної настанови випливає те, що ціна на бензину, брак шляхів і місць для паркування можуть вбити автомобільну індустрію.

А автомобільна індустрія представляє дуже високу позицію в народному господарстві Франції. Сьогодні, коли Франція намагається зрівноважити свій імпорт з експортом, автомобільна індустрія стоїть на першому місці між тими її галузями, які приносять девізи. Але конкуренція дуже трудна, коли дана галузь індустрії не може плянувати на довший час, без певности, щодо внутрішнього ринку.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ!

НА ТЕМИ ДНЯ

ЩО АМЕРИКАНЦІ ЧИТАЮТЬ

Видавець і редактор „Магазину Гарпера", автор книжки „Ди Тейстмейкер", Рассел Лайнс вмістив у „Ню Йорк Таймсі" статю про тематику т. зв. „бестселлерів", тобто тих книжок, що їх американці найбільше купують. Порівнявши найбільше читані книжки в роках 1951 - 59 з тими, які були „бестселлерами" в п'ятдесятих роках минулого століття (1851 - 1860), Рассел Лайнс ствердив, що в теперішній атомовій добі немає значної зміни в тематиці популярних творів.

Про п'ятдесяті роки 19-го століття писав історик американських видань Френк Лютер Мотт таке: „Головною тематикою тоді були твори про родинний дім і Христа, в яких розв'язувалося всі справи з погляду релігії"

Лайнс стверджує, що в останньому десятилітті переважає та сама тематика, якою захоплювалися американці сто років тому, і напевно це не подобається тим нашим письменникам, які дискутували, чи існує Бог.

Щоб не бути голословним, треба навести на це докази. Між „бестселлерами" в цьому десятилітті на першому місці стояли повісті з релігійною тематикою: Ллойда Даґлеса „Священича ряса"; Томаса Костейна „Срібна чаша" (з якої Ісус на Тайній Вечері запричащав апостолів); єпископа Фултона Шіна „Варто жити"; Фултона Аверслера „Найбільша віра світу"; Шолома Аша „Пророк"; Дж. Вішона „День смерти Христа".

На другому місці стоять такі твори, що займаються філософічними проблемами, як, наприклад, Вінсента Піла — „Сила позитивного думання". Але треба ще додати, що довший час на першому місці в списку „бестселлерів" стояла Вібілія в новій поправленій редакції. Це цікаве для американської духовости.

Можна дивуватися, чому серед теперішніх „бестселлерів" немає повістей про сателітів та подорожі у космічні простори. Очевидно, це можна пояснити тим, що американці забагато читають на цю тему в періодиках.

Не встоялися довго на перших місцях такі твори на політичні теми, як Діна Ачесона „Демократ дивиться на свою партію" або Джана Фостера Доллеса „Війна чи мир". Хоч американські читачі довший час купували такі твори як Едґара Гувера „Майстри обману" (про комуністичних вожаків) або Джана Ґюнтера „У совєтській Росії".

Цікавляться американці книжками про себе самих, і „Спокійний американець" — Ґрегема Ґріна та „Ди Аґлі Амерікен" — Ледерера і Бурдіка довший час мали успіх на книжковому ринку. Більше заінтересування знайшли твори про славних акторів.

Кілька років тому більше зацікавлення виявляли американські читачі до творів про море (згадаймо „Стару людину і море" Гемінґвея).

Американці цікавляться також творами про те, як має людина поводитися, і розкупили мільйон примірників „Повної книжки про етикету" Амі Вандербілт. Між популярними є і твори з сексуальним перебільшенням, як Набокова „Лоліта".

Д-р Антін Рудницький

РОМАН САВИЦЬКИЙ

Слова „мов грім з ясного неба", мабуть, не мають кращого застосування, як на вістку про раптову смерть проф. Романа Савицького. Мов грім з ясного неба — бо власне напередодні ще надійшов лист від Романа Савицького; ще тільки недавно, два тижні тому, ми зустрілися, щоб, на моє прохання, спільно переглянути ті місця й уступи в рукописі моєї „Історії української музики", що відносяться до особи Романа Савицького і його діяльности, та Українського Музичного Інституту, який він очолював.

Дивним збігом обставин, автор цих рядків був безпосередньо зв'язаний з розвитком Романа Савицького, як музики — що мені сам він нагадав колись при зустрічі. Отже, пригадав він мені, як на початку двадцятих років я його і його шкільного товариша й друга — а мого племінника — Богдана Пюрка, попровадив — за словами самого Покійного — „за руку" до В. Барвінського, з яким я жив у приязні, прохаючи його прийняти обох цих молодих гімназистів, що хотіли поважно вивчати музику, за своїх учнів. Що музична опіка Барвінського над обома юнаками була корисна, засвідчила це вся дальша музична діяльність Богдана Пюрка і Романа Савицького, яка на протязі літ стала складовою частиною сучасної української музики взагалі. Як безмежно жаль і яке трагічне рішення долі, що діяльність їх обох скінчилася в такому молодому віці.

Роман Савицький народився 11-го березня 1907 р. в Сокалі. По скінченні гімназії і Музичного Інституту ім. Лисенка у Львові, як учень Барвінського, він продовжував студії в празькій Консерваторії в клясі І. Гежмана і в „Майстершулє" у Вілєма Курца. Пригадую, як при нагоді концертів моєї дружини й моїх у Празі, в середині тридцятих років, коли ми відвідували Курца, мого кол. вчителя у Львові, а тоді вже директора празької Консерваторії, ми згадували про його другого, старшого від мене кол. учня Василя Барвінського. Тоді він з похвалою згадав ще й третього — Романа Савицького.

Повернувши в 1932 р. до Західньої України, Роман Савицький став учителем Музичного Інституту ім Лисенка в його філіях: у своєму рідному Самборі, у Стрию і врешті у Львові. Від самого початку він безапеляційно зайняв перше місце між українськими піяністами, які проживали в Галичині. Вже тоді почав він виробитися на першорядного акомпаніятора; також в тих роках, перед вибухом останньої війни, почав писати рецензії в „Українській Музиці", — місячнику Союзу Українських Професійних Музик, виявляючи талант і в цьому напрямі.

Під час окупації Львова Роман Савицький був доцентом Львівської Консерваторії й деканом її фортепіянового факультету (1939-1941), а опісля музичним керівником львівського радіо (1941-1944). В цих роках — і найближчих, на еміґрації — він, нарешті мав нагоду бути активним в широкому маштабі, як піяніст. Між іншим був він першим (єдиним) виконавцем форте- (і єдиним) виконавцем фортепіянового концерту свого кол. вчителя, Василя Барвінського, який виконував з оркестрою щось із двадцять разів у Києві, Дніпропетровську і ін.

Вже на еміґрації, у Німеччині, Роман Савицький виявив ініціятиву й організаційний хист, засновуючи українські музичні школи. Та це було немов підготовою до діла, яке стало свого роду короною його музично-організаційної діяльности: заснування в Америці у 1952 р. Українського Музичного Інституту, де зібралися майже всі українські музики, спершу в Ню Йорку, потім і в інших містах. Бувши між ними найсильнішою індивідуальністю, людиною з ініціятивою, високою інтеліґенцією, розмахом і керівничим талантом, — Роман Савицький очевидно став директором цієї музично-виховної інституції, яка під його проводом виросла до поважних розмірів. Він був більше, як директором: був мозком, нервами і хребтом цієї школи і всього, що в ній робилося. Такі високовартісні потягнення, ініційовані й фірмовані Українським Музичним Інститутом, як серія абонементових концертів, купно концертового фортепіяна у Филаделфії і ін. треба завдячувати тільки й єдино Романові Савицькому.

Зв'язок Покійного з Українським Музичним Інститутом був такий тісний, що він не мав бажання працювати в американських музичних школах, дармащо мав такі можливості, коли в рр. 1950-1953 був учителем Сетлмент Мюзік Скул у Филаделфії, а в 1957 р. професором Филаделфійської Музичної Консерваторії.

Крім організаторсько-керівничої праці в Українському Музичному Інституті, головною ділянкою діяльности Романа Савицького була педагогічна праця. Низка молодих українських музик, діяльних в останніх роках як виконавці і, передусім, вчителі філій Музичного Інституту — це колишні учні Романа Савицького. До них, зокрема, належать Роман Стецура в Ню Йорку, Юрій Олійник і Ірина Винницька у Клівленді; Роксоляна Огродник-Герасимович, Н. Недільська-Слободян, І. Чумова у Филаделфії, Юрій Цибрівський в. Ню Гейвен, Таїса Голіната-Богданська в Нюарку, а з наймолодших — Ждана Кравців-Ірина Кондра і ін.

Роман Савицький був рідкою особистістю в нашій сучасній музиці взагалі, а в нашому музичному житті в Америці зокрема. Разом з високими професійними музичними кваліфікаціями піяніста-музики, разом з усіми прикметами, згаданими раніше, він був теж людиною глибокої інтеліґенції й справжньої, високої европейської культури в найкращому розумінні цього слова. Тому, як за його життя йому належалася глибока пошана від усіх українських музик, не зважаючи на те, чи вони з ним близько співпрацювали, так тепер усі українські музики з найбільшим жалем і сумом клонять свої голови перед світлою пам'яттю цього свого товариша по професії, серед сучасних — одного з найталановитих і найбільш культурних.

ЗА РОСАВОЮ...

За Росавою, за Россю
У Курилівці — селі,
Часто вкупі при дорозі
Діти гралися малі.

Разом вишні рвали спілі,
Разом бігли до ріки
Прудконогі, загорілі
Безтурботні пастушки.

Тільки вільха в лісі знала
Та в гаю верба моя,
Де ти косу розплітала,
Де я слухав солов'я.

Розійшлися з Придніпров'я...
Дружбі, думав я, кінець.
Та вернулася любов'ю
Наша дружба до сердець!

За Росавою, за Россю,
У Курилівці — селі,
Наші доньки русокосі
Зараз граються малі.

ГРИГОРІЙ ДОНЕЦЬ

Ольга Мак

СПІЗНЕНЕ

(Моєму щирому другові М. М. — присвячую)

(2)

— Не міг обіцяти того, чого не був певен. І так жаль маєш.

— Бо так чекала!.. Невіддаций поцілунок пік мої уста, і навіть снігом не можна було того вогню загасити... А ти забув...

— Ні, не забув! Я досі пам'ятаю: багата садиба серед засніжених лісів, різдво, сивоусий дідич козацького роду і його внучка-шістнадцятка з оксамитними очима й руками молодого зайченяти...

— Мовчи!

— Чому мовчати?

— Мовчи! Я хочу оповісти тобі казку...

— Оповідай...

Кінь, а може й човен (чи не все одно!), мчить серед густої темряви вперед, повз нас пробігають перетворені в зиґзаґи барвисті вогні, а я, притулившись щокою до сильного плеча, почуваю себе заспокоєною і щасливою, як той пустельний мандрівник, який по довгих днях блукання в спеці й спразі допадає врешті чистого джерела серед зеленої оази.

Мережу вголос мою казку-спогад:

— В царстві старого Лісовика був білий замок на горбі над рікою. Довкола замку стелилися поле й лука, підперезана срібною стрічкою води, а далі стояли зелені мури густого лісу.

І була в Лісовика внучка-одиначка. Вона любила сонячні дні, що дзвеніли по левадах, мов золоті дукачі на смарагдовій таці, вогкі тіні лісу, що пахли живицею та грибами й кохалася у вишитих срібними нитками ночах. Уважала себе найбагатшою в світі, бо їй належала синява небес, свіжість лісу, ясність левад і срібло річкової хвилі. Вона вважала своїми птахів, які літали на небі, звірят, які населювали лісову гущавінь, і навіть рибу, що плила вгору рікою. Для неї цвіли найкращі квіти, для неї співали солов'ї й грала вечорами дідова бандура.

Одного лише бракувало царівні — лицаря. Бо й що ж то за чарівне царство, коли його твердині не перекрочить лицар, і що ж то за царівна, коли їй не судилася зустріч з хоробрим принцом?..

І лицар з'явився. Приїхав несподівано серед зимової ночі (як і слід було, звичайно, на білому коні), стібаний метелицею, тропленний голодними вовками з червоними пащами, і застукав у браму замку. У ті часи довкола Лісовикового царства небо часто багрилося загравами, а в лісах протяжно бовкали луни глухих ударів, — наче хтось десь комин затикав...

Лісовикова внука не боялася грізних знаків і навіть потихеньку дякувала вовкам, що змусили завернути лицаревого коня під браму білого замку, а й лицар того ніколи не жалував. З того часу, як переступив Лісовикові пороги, життя, що досі було казкою, стало ще правдивішою казкою для молодої царівни. Бо лишень глянула вона на гостя, а гість — на неї — обоє відчули й зрозуміли, що вони створені одне для одного.

Тиха оселя ожила від гомону голосів, спокійні вечори звеселилися співом, і ліси часто будилися зі зимового сну від криків і гуків, що супроводили полювання. Казка, що в неї перетворилося життя, перетворилася в суцільне щастя.

Та щастя ніколи не буває довгим, а кожна казка має кінець. Скінчилася й ця...

Мов акорд на бандурі, віддзвеніло Різдво, відспівали колядки і прийшов Щедрий Вечір — вечір болю й розлуки. Лицар мусів їхати геть, хоч небо ще більше багрилося від заграв, хоч по лісах ще протяжніше бовкали луни глухих ударів і дико завивали хижі вовки з червоними пащами... Але саме тому лицар мусів їхати геть.

Лісовиківна проводила його до старої верби над Ужем-рікою, і верба тоді стояла вся обсипана снігом, подібна до чарівної куделі, затканої в днище з голубиного крила. Білий кінь, ведений за поводи, тихо ступав позаду, сумовито похиливши вділ розумну голову з вогненим оком.

— Дивися, — мовив лицар, вказуючи на молоденький місяць у небі. — Ішла дівчина Чумацьким Шляхом і загубила новеньку сережку - підківку з вушка...

Але царівна не бачила ні верби, ні неба, ні місяця — нічого, крім свого першого великого болю.

— Не їдь! — благала. — Чи не бачиш, які заграви довкола? Чи не чуєш, як страшно вовки завивають?

— Бачу і чую, але їхати мушу, — відповів бадьоро. Що ж то за козак, що вовка боїться!..

— Гаразд, — подавалася трохи, — поїдеш, але не сьогодні ще!..

— Рад би, зоре моя, твого прохання послухати, але не моя воля в тому. Якраз мушу сьогодні їхати.

— Чому саме сьогодні?

Спробував пожартувати і засміявся трохи силувано:

— Хіба не знаєш, що саме сьогодні — проти святого Василя — цвіте чарівне зілля нечуй - вітер? По нього їду.

— Не жартуй. Оцей Нечуй-вітер росте берегами неприступних озер, по диких дебрях порозкиданих. Тільки безумні життям ризикують, шукаючи його.

— І я також безумний, дівчино! — сказав суворо. — Такий безумний, що для чарівної квітки згоден віддати і моє життя і наше кохання. Адже ти любиш мене, правда?

Знав напевне, що любить, бо не чекав на відповідь. Обняв рвучко й опалив уста вогнем солодкого до болю поцілунку.

Не відповіла на нього. Не вміла, боялася, не була ще так ніколи цілована. Здавалося їй, що вмирає від щастя й горя.

— Поцілуй же й мене! — попросив.

— А назвеш мене своєю навіки?

— Не знаю, дівчино...

— То не любиш?

— Чому так питаєш, коли знаєш, що люблю? Половину свого серця тобі лишаю. Прикипіло так, що з кров'ю доводиться відривати!..

— То чому не хочеш остатися?

— Чи завжди можемо робити так, як нам хочеться?..

— А чому не хочеш мене своєю судженою назвати?

— Щоб тобі світу не в'язати. Лишаю тобі своє кохання і волю — робити, як випало. Решта — хай в Божій руці буде.

Смирно стояв білий кінь, опустивши вниз розумну голову з вогненим оком, похилившись над замерзлою рікою. Спляча стара верба, і зоряна ніч стелила білити до місяця полотнища на чистому снігу...

Ще просив, щоб поцілувала на прощання — не рішилася. Страшно було чомусь. Але пообіцяла, що поцілує неодмінно, коли вернеться.

(Закінчення на стор. 4-ій)

Андрій Качор

ЧЕРЕЗ КООПЕРАЦІЮ ДО ГОСПОДАРСЬКОЇ СИЛИ НАРОДУ

(У 10-ті роковини смерти інж. Ю. Павликовського)

Десять літ тому, 28-го грудня 1949 р., на еміграції в Німеччині в місті Мюнхені, розпрощався зо світом навіки довголітній провідник західньоукраїнської кооперації, інж. Юліян Павликовський. Похорон відбувся 31-го грудня 1949 р. в Мюнхені, на цвинтарі Вальдфрідгоф, а 27-го травня 1950 р. поставлено на його могилі нагробний камінь і пам'ятник.

Ю. Павликовський народився 24-го липня 1888 р. в селі Синькові, радехівського повіту, в родині священика о. В. Павликовського. Середню школу закінчив у 1906 р. в Бродах. У 1906-10 рр. студіював право і політичні науки у Львові, а по їх закінченні записався на агрономічний факультет Високої Земельної Академії у Відні, яку закінчив у 1914 р. дипломом інженера-агронома. Свою фахову працю розпочав осінню 1915 року в Крайовому Т-ві „Сільський Господар" у Львові, а кілька літ пізніше перебрав провід української кооперації в Галичині і проводив нею аж до її ліквідації большевиками в 1944 р.

І про цю працю інж. Ю. Павликовського — не згадуючи про його загально-громадську, політичну, наукову, педагогічну і публіцистичну працю, хочу сказати кілька слів.

По програній війні з поляками у 1919 р., Ю. Павликовський був у перших лавах громадської роботи у Львові, серед тих, що не заломилися, але з подвоєною енергією продовжували змагання за волю народу.

І ми ту господарську і культурну боротьбу з поляками в 1920-39 рр. виграли. Польський уряд не раз мусів перед нами на громадському та культурно - освітньому полі капітулювати.

Ю. Павликовський скоро виявив прикмети провідника. Працюючи ще в „Сільському Господарі" у Львові, як головний організатор його праць, в 1918-23 рр., він бачив, що українське галицьке село майже на 80% находиться над берегом матеріяльної пропасти і його треба негайно рятувати. Цей рятунок він знайшов в кооперативній ідеї, в ідеї спілчанства, закоріненому глибоко в нашому народі.

Цю думку розвивав інж. Павликовський на тлі своєї практичної роботи, як член Дирекції Крайового Союзу Господарських Спілок Торговельного Синдикату „Сільського Господаря" в 1917—24 рр., підготовляючи ґрунт для пізнішого „Центросоюзу". З тою метою студіював кооперативні рухи інших народів, а зокрема українську кооперацію на східньоукраїнських землях до часу революції і у відновленій українській державі в 1918-20 рр. та під комуністами.

В тому часі Ю. Павликовський написав працю „Будівництво, мета і праця кооперації на Великій Україні". Вона вийшла окремою книжкою у Львові під кінець 1920 р. Метою цієї книжки було познайомити загал українського громадянства в Галичині з усіма осягами української кооперації на Наддніпрянщині, суґеруючи одночасно, що подібну ролю може відограти кооперація і на землях Західньої України.

У тому самому часі Ю. Павликовський кинув гасло *„в об'єднанні власних сил — до добра і краси"*, в статті в „Громадській Думці" (замість „Діла") з 29 червня 1920 р. У цій і других статтях він вперто доводив, що незорганізовані ми нічого не зробимо, бо рятунок народу від соціяльної і господарської скрути можна осягнути тільки збірним зусиллям — самопомочі. У висліді цієї пропаґанди стала до праці в кооперації т. зв. перша бриґада кооператорів, яка всю свою роботу базувала на власних силах українського народу. Вона зорганізувала Крайовий Комітет Організації Кооператив (ККОК) у Львові, який працював під проводом Ю. Павликовського аж до відновлення діяльности Ревізійного Союзу Українських Кооператив (1922), на чолі якого станув Ю. Павликовський, як голова Ради.

Від того часу Ю. Павликовський очолював українську кооперацію безперервно до 1939 р. і від 1940 р. до половини 1944 р., тобто до часу другої окупації західньо-українських земель большевиками.

Ю. Павликовський постійно взивав кооператорів — удуховлювати господарську працю української кооперації, тобто вважати її не цілллю самою по собі, а засобом, що веде до загальної всеукраїнської мети, бо тільки в цей спосіб зможемо віддати данину, якої вимагає від українського громадянина-кооператора всім нам спільне і дороге добро нації.

А за добро нації український кооперативний рух уважав усе те: —

„Що скріпляє націю як самостійну етнічну цілість серед других народів";

„Що помагає її самостійному господарському й культурному розвиткові";

„Що підносить її духову і матеріяльну творчість і ступінь заспокоювання її моральних і матеріяльних потреб;

„Що скріпляє тугість народу і внутрішню гармонію у співпраці громадянства".

Придержуючись тих, а не інших, засад, Ю. Павликовський, як фактичний голова і керманич української кооперації в Західній Україні, довів українську кооперацію до розцвіту та створив з неї могутній чинник в українському життю тих земель.

Для ілюстрації вистачить згадати, що з кінцем 1921 р. було в Галичині 579 українських кооператив (169,000 членів).

А пізніше цей стан був такий:

	1926 р.:	1936 р.	зріст у%
Кількість кооператив, членів РСУК	1.510	3,097	105
Членів у кооперативах:	197,000	587,000	198
Торги в польських золотих:	48 міль.	115 міль.	140
Власні фонди кооператив:	4,5 міль.	27 міль.	500
В кооперації працювало людей:	5,000	14,037	180

Це ті показники матеріяльного росту української кооперації, але ще більші осяги були ідейно-моральні, яких не можна представити ніякими цифрами, ніякою статистикою, бо це сила, що не підлягає законам, які володіють фізичним світом.

Українська кооперація витворила в українському народі почуття національної гордости, моральної і духової сили, защеплюючи соткам тисяч своїх членів нову животворну ідею національного і господарського солідаризму і творчого альтруїзму. Вона витворила нову касту людей серед української спільноти, людей, які ставили собі за найважніше завдання: служити свому ближньому, свому братові по крові, українській громаді і цілому українському народові у його змаганні до добра й краси. Кількатисячні кадри українських кооператорів, за малу винагороду, а деколи й безплатно, розбудували українське народне господарство, розуміючи, що тільки господарсько самостійні народи можуть належно розвинути культурну і політичну роботу та добитися для себе належних прав у „можних" цього світу.

Українська кооперація під проводом Ю. Павликовського, виховала поважні кадри свідомих, і відповідальних за свої вчинки, громадян. Ю. Павликовський засадно проповідував, що співпраця в кооперації мусить базуватися на взаємній пошані й довір'ю людини до людини, шануючи в людині людську гідність, особовість і вільну думку.

Ю. Павликовський найбільше працював в кооперації і українська кооперація у своїй вільній державі колись це належно оцінить і поставить йому підний пам'ятник.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласником 22 мільйонового майна організації!

ВИЙШЛО З ДРУКУ
4 (10) число
„Голосу Комбатанта"

Статті, спомини, військово-історичні матеріяли, звідомлення, протоколи, резолюції, рецензії, світлини — 32 сторінки на крейдовому папері, вартісного і цікавого військово-історичного та актуально-комбатантського змісту.

Просимо присилати передплату за рік 1960 — $2.00 на дальших чотири числа. Число знаходиться в експедиції.

"CHERWONA KALYNA"
c/o Ukrainian National Home
142 — 2nd Avenue
New York, N. Y.

Інтенсивна підготова відзначення Роковин Державности України в Дітройті

Дітройт, Миш. (В. П.) — Незаперечним фактом є, що найбільшим нашим національним святом стали роковини державности України. Рік - річно український Дітройт відзначує його з найбільшою торжественністю та масовою участю громадянства. Це з одного боку свідчить про політичну виробленість нашого громадянства, а з другого боку вказує на те, що Метрополітальний Відділ УККА, як репрезентант української громади Метрополії Дітройту, з дбайливістю підготовляє відзначення, щоб воно під оглядом популяризації самостійницьких аспірацій українців серед американського політичної світу випало якнайбільш яскраво, а мистецька частина святкування відповідала уподобанні учасників.

Цього року святкування вібудеться у неділю, 24. січня у залі Українського Народного Дому при вул. Мартін. Фактичний початок відзначення тих світлих роковин нашої найновішої історії буде у п'ятницю 22-го січня, о год. 3-ій по пол., коли то на ратуші міста Дітройту відбудеться святочне піднесення українського національного прапору. Не лише на ратуші міста, але на усіх будівлях українських інституцій синьо-жовті прапори сповіщатимуть, що українці в Дітройті зустрічають роковини державности України. У суботу 23-го січня у вечірніх годинах у одному з гостелів міста відбудеться пресова конференція для англомовної та української преси. У неділю, 24-го січня вполудне в усіх українських церквах будуть відправлені Богослуження в намірені українського народу.

Початок Академії назначено на год. 2.30 по пол. До участи в Академії запрошено всіх конгресменів стейту Мишиґен, обох сенаторів та інших високих особистостей з американнських урядових чинників. Проголошення „Українського Дня" на терені стейту та на терені Дітройту включено в програму Академії. Капеля Українських Бандуристів ім. Тараса Шевченка та Капеля Бандуристок при Осередку СУМА ім. Пилипа Орлина підготовили відповідний репертуар. Вони ж бо виконають головні точки мистецької частини Академії. Д-р Михайло Пап, професор Джан Карролл Університету в Клівленді виголосить святочну промову.

Без сумніву, що наше патріотичне громадянство, як минулими роками, так само і в цьому році візьме масову участь у святкуваннях, чим черговий раз докаже свою політичну зрілість та духовий зв'язок із цілим українським народом, що надалі стоїть у завзятій боротьбі на рідних землях, незалежно в яких формах боротьби, за Самостійну Соборну Українську Державу.

Купуйте в підприємствах що оголошуються в „Свободі"

ПОЖЕРТВИ НА БУДОВУ КОЛЕҐІЇ СВ. ВАСИЛІЯ в СТЕМФОРДІ

Саме тепер широко розгортається акція збірки фондів на будову нової Колеґії Св. Василія у Стемфорді. На будову потрібно ДВОХ МІЛЬЙОНІВ ДОЛЯРІВ. Український Народний Союз, включившись в цю збіркову акцію, плянує зібрати на ту благородну ціль бодай 100,000 долярів і цим забезпечити, щоб дві научні залі в новій Колеґії називались іменем УНСоюзу і „Свободи". На заклик стемфордського Ієрарха, Преосв. Кир Амвросія Сенишина, та Головного Уряду УНСоюзу, відгукнулись уже сотні членів УНСоюзу, складаючи свої пожертви на цю благородну ціль. Список цих жертводавців друкуємо нижче.

Проєкт нового будинку Колеґії св. Василія

Нехай не буде члена УНСоюзу і нехай не буде українського громадянина, імені якого забракло б у цих списках. Пожертви посилати на адресу:

ST. BASIL'S SEMINARY BUILDING FUND
c/o Most Rev. AMBROSE SENYSHYN
161 Glenbrook Road
STAMFORD, Connecticut

(Сьомий список Жертводавців Українського Народного Союза до 29-го грудня 1959)

Якщо ми порівняємо щедру жертвенність 500 членів з деякими Відділами У. Н. Союзу на розбудову Колеґії св. Василія в Стемфорді з мовчанкою 70,000 членів, що досі ще не відізвались на заклики і прохання Владики Кир Амвросія, то мусимо прийти до заключення, що в Союзовців є велика сила до творчости, але покищо вона ще дрімає. Якщо б всі Союзовці зі своїми Відділами пішли за прикладом 500 жертвенних союзових Жертводавців, то в короткому часі сума пожертв зросла б на $130.000. Покищо живемо надією, що Членство УНСоюзу допоможе своїми пожертвами на розбудову Колеґії св. Василія Великого в Стемфорді зреалізувати шляхетні пляни і наміри своєї організації основувати дві шкільні кімнати, як тривалий спомин 65-літніх роковин її існування на американській землі.

При цій нагоді мило нам подякувати наступним Жертводавцям за щедрі пожертви на розбудову Колеґії св. Василія в Стемфорді.

По $50.00 зложили: адвокат М. Пізнак, П. Пашковський, Відділ 290 УНС, Відділ 379 з Шикаґа. — По $25.00: бл. п. М. Барнич, М. Кіт, Сестрицтво Матери Божої з Балтімор, Іван Галичин, М. Коник, М. Скаськів, Брацтво св. Ів. Хрестителя, Відділ 27 УНС. — По $20.00: М. Галушка, О. Логуш, М. Космина. — По $15.00: Відділ 293 УНС з Бруклина. — По $10.00: Е. Грималяк, д-р А. Жуковський, Відділ 375 УНС, Василь Гіль, М. Харів, Брацтво св. Михаїла, Відділ 350 УНС, Т. Зосяк. — $7.00 зложив Петро Сильчак, Відділ 257 УНС. — $5.20 зложив Кривлюк. — По $5.00: С. Войтановський, Дм. Медецький, Д. Падрій, П. Бойчук, д-р М. Зарицький, Л. Кучерська, Л. Рейнарович, Ф. Савчишин, Г. Павлик, І. Шупяний, М. Баран, Н. Піґура, Г. Салюк, І. Миць, С. Островський, П. Осміловська. — По $2.00: В. Чубатий, І. Іванцик, М. Хома, М. Сиванюк, А. Химяк. — $1.50 зложила М. Семанюк. — По $1.00: М. Бартох, М. Бендюк, С. Андрейчук, П. Гуменюк. — Жертводавці зложили $620.70.

Загальна сума $ 9,280.70. З того зіставлення видно, що сума пожертв перейшла на десяту тисячку, але до стотисяч долярів ще далека дорога. Маємо сильну надію, що Шановне Членство УНС відгукнеться на наші прохання.

Будівельна Управа Колеґії св. Василія в Стемфорді, Конн.

✝

В ПЕРШУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
нашого Невіджалуваного Друга, Асистента-Професора фізики при Ассумпшен Університеті в Віндсорі,

д-ра Юрія ДУВАЛА

відправиться
в П'ЯТНИЦЮ, дня 22-го СІЧНЯ 1960 р.
в год. 11:30
в каплиці Сестер — при вул. Генлей в Гемтремку

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА

на яку запрошують всіх Друзів та Знайомих Покійного

Стефанія та Богдан БАЗАЛІ
Петро та Євгенія СТАСІВ з дітьми

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ і „СВОБОДА" — ЦЕ ТВЕРДИНІ УКРАЇНЦІВ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ, ЯКІ МАЮТЬ ЗА СОБОЮ 60-ЛІТНЮ ІСТОРІЮ ПРОВІДНИЦТВА В ПОЛІТИЧНИХ, КУЛЬТУРНИХ ТА СОЦІЯЛЬНИХ ЗМАГАННЯХ НАШОЇ ІМІҐРАЦІЇ В АМЕРИЦІ.

У ЧЕТВЕР, 21 СІЧНЯ 1960
CARNEGIE RECITAL HALL
154 West 57th St.
відбудеться
КОНЦЕРТ
піяністки
Ренати Рампфель
(Музична школа ВАДИМА КИПИ)

В програмі: Концерт та Соната Моцарта, Етюди та Данте-Соната Франца Ліста, Симфонічні Варіяції Франка.

Партію оркестри виконуватиме ВАДИМ КИПА.

Початок о год. 8:30 веч. Квитки: $2.10-$1.25

Старанням
ОКРУЖНОЇ РАДИ СУА в НЮ ЙОРКУ
при співучасти
УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА, УКРАЇНСЬКОЇ ЖІНОЧОЇ ДОПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, Відділ Ольги Басараб, САМОСТІЙНОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА, ПЛАСТУ і МОЛОДИХ МИСТЦІВ
— відбудеться —
СВЯТО ГЕРОЇНЬ
в неділю, 14-го лютого 1960 р.
в ВАШИНГТОН ІРВІНҐ ГАЙСКУЛ при 16 вул.
в год. 5:00 по пол.

Дальші інформації та програма будуть подані в свій час.

КОМІТЕТ СВЯТА

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК у США
НАУКОВЕ ЗАСІДАННЯ
Літературознавчої Секції УВАН у США
Доповідь
проф. д-ра Володимира Безушка:
„ПОВІСТІ ІВАНА ФРАНКА"
Засідання відбудеться
в СУБОТУ, 23-го СІЧНЯ 1960 — в 4:00 год. дня
в приміщенні Академії — 11½ Вест 26 вул. в Ню Йорку.
ВХІД ВІЛЬНИЙ.
КЕРІВНИЦТВО СЕКЦІЇ

УВАГА! Бувші Вояки УВАГА!
VI-ої Січової Стрілецької Дивізії!
28-го ЛЮТОГО 1960 року

припадають 40 роковини організації в таборі Ланцут VI-ої Січової Стрілецької Дивізії та її бойових дій на протязі наших визвольних змагань.

У зв'язку з тим постав у м. БОФФАЛО, Н., Й., ЗДА. Комітет для відзначення цих роковин та вшанування пам'яти Тих, що життя своє віддали за Україну.

Всіх бувших Вояків Дивізії просимо відгукнутись на наш заклик та взяти участь у цьому святі.

Писати на адресу:
W. HERASYMENKO
156 Riley Street — Buffalo 9, N. Y., U.S.A.

В. Герасименко, полк. Голова
П. Самутин, ген. шт. полк. Секретар

Курінь У. С. Пластунок „Чорноморські хвилі" ім. А. Войнаровського, Організації Української Молоді „ПЛАСТ" в Нюарку, Ню Джерзі,
зложив замість квітів на домовину мами пластуна-сеньйора Яра Гладкого,
бл. п. АННИ ГЛАДКОЇ
суму — $10.00
на допомогу дітям залишенців до ЗУАДКомітету.

Український Хор „ДУМКА" — Ню Йорк
замість квітів на могилу
бл. п. ОЛЬГИ МИКИТЮК
дружини нашого диригента
складає суму — $ 15.00 — на НТШ.

УКРАЇНСЬКИЙ КОНҐРЕСОВИЙ КОМІТЕТ АМЕРИКИ
ВІДДІЛ ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.
при співучасті
УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ І ТОВАРИСТВ МІСТА
влаштовує
СВЯТОЧНУ АКАДЕМІЮ
З НАГОДИ 42-х СІЧНЕВИХ РОКОВИН ПРОГОЛОШЕННЯ САМОСТІЙНОЇ СОБОРНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ
в неділю, 24-го січня 1960 — в год. 4:00 по пол.
УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ДІМ
92-96 Фліт вул., Джерзі Ситі, Н. Дж.
Вступ — $ 1.25
ДО ЧИСЛЕННОЇ УЧАСТИ ЗАПРОШУЄ ВІДДІЛ УККА ВСЕ УКРАЇНСЬКЕ ГРОМАДЯНСТВО.

Українська Громада міста Нюарку й Околиці
У 42 РІЧНИЦЮ
ПРОГОЛОШЕННЯ САМОСТІЙНОЇ, НІ ВІД КОГО НЕЗАЛЕЖНОЇ ВІЛЬНОЇ, СУВЕРЕННОЇ ДЕРЖАВИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ
та
У 41 РІЧНИЦЮ
ПРОГОЛОШЕННЯ ЗЛУКИ УСІХ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ В ОДНОЦІЛЬНУ НАРОДНУ РЕСПУБЛІКУ
— влаштовує —
в неділю, 24-го січня 1960 року
СВЯТО САМОСТІЙНОСТИ і СОБОРНОСТИ
В цей день в українських церквах міста Нюарку будуть відправлені
БОГОСЛУЖБИ
В НАМІРЕННІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ.
В год. 6:30 вечора
в залі УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛІ — 180 Вільям вулиці
— відбудеться —
СВЯТОЧНА АКАДЕМІЯ
ПРОГРАМА:
Святочну промову виголосить ген. штабу ген.-пор. ПАВЛО ШАНДРУК;
В мистецькій частині виступлять: Марія ЛИСЯК, Іван САМОКІШИН — сольоспіви; юначка Пласту: Таня РАУШ, юначка СУМА Галя ТЕРЕЩУК — деклямації; Хор „ТРЕМБІТА" під дириг. проф. Олександра МИКИТЮКА; фортепіяновий супровід: проф. Борис БАЗАЛЯ.

До численної участи у Святі, для величавого заманіфестування Волі Українського Народу, жити свобідно в Українській Самостійній, Соборній Державі — усе Українське Громадянство, усі Товариства, Установи та Організації запрошує

СВЯТОЧНИЙ КОМІТЕТ

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ КЛЮБ
концертова заля ІРВІНҐ ГАЙ СКУЛ
40 Ірвінґ Плейс (між 16 і 17 вул. іст) від Юніон Скверу в НЮ ЙОРКУ
НЕДІЛЯ, 7-го ЛЮТОГО 1960 р.
ГОД. 6:30 ВЕЧОРА
КЛАВДІЯ ТАРАНОВА

„... надзвичайної краси голос ... прекрасна вокальна техніка та глибока драматична сила ..."
New York Town Hall
Musical Courier, Nov., 1959

та
ОПЕРНИЙ АНСАМБЛЬ
під керівництвом Е. КРАХНА та К. ТАРАНОВОЇ
В ПРОГРАМІ:
УКРАЇНСЬКА та ЗАХ. ЕВРОПЕЙСЬКА ОПЕРА та ПІСНЯ
Серед виконавців:
лавреат оперної нагороди 1959 р. і солістка віндзорської симфонічної оркестри
Орися БАЛА (меццо-сопран)
Квитки до набуття в крамницях „АРКА" — 48 E. 7th St.; „СУРМА" — 11 E. 7th St.; „ЕКО" — 145 2nd Ave. та „МЕТА" — 236 E. 14th St. в Ню Йорку.

Увага! ФИЛАДЕЛФІЯ
СВЯТО 22. СІЧНЯ
відбудеться
в УКРАЇНСЬКОМУ ГОРОЖАНСЬКОМУ КЛЮБІ
при вулиці Френклін 847
в суботу, 23-го січня 1960 р.
в год. 7:30 вечором

СПІЗНЕНЕ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

Отут поцілує — біля цієї верби...

Кінь, а може човен (чи не все одно!) трохи сповільнює біг, а я замовкаю.

— Що ж далі? — питає лицар.

— Що далі! — зідхаю лунно. — Ти скочив у сідло, скерував коня на присипаний снігом лід і з середини ріки махнув мені шапкою на прощання. Кінські копита виведи глибоку синю борозну на білому снігу через усю ріку, а потім далі — на протилежному березі, що тікав до лісу — і це було все, що по тобі лишилося. Та й то не довго...

Кожного дня я виходила виглядати тебе і дивилася на ланцюг сліду, а він робився все менш і менш виразним — як біль по втраті А п'ятого дня після твого від'їзду розгулялася йорданська хвища та затерла й решту. Тільки не затерла сліду, що перейшов через моє серце Цей зберігся й досі, хоч уже не такий виразний, як був спочатку. Час даром не працює...

— І ти чекала?

— Чекала. Сніг замів твої сліди, потім сонце розтопило сніг, і там, де кінь вивів борозну на льоді, бігли бистрі хвилі, а там, де колись голубіла борозна по протилежному березі, — шуміли трави. А я все чекала. Не з блакитною, а з кривавою борозною, вириту в серці. Виходила під вербу й устами, на яких палав жар невідданого поцілунку, кликала тебе й шептала молитви. Руками, що досі знали лише материнські й батьківські обійми, обіймала стовбур старої верби й німіла разом із нею...

— І потім?

— Потім, коли в осінніх туманах розчинилася остання надія на твій поворот, від дідової садиби ліг ще другий слід — подвійний: мій і мого діда. Ми вийшли в глуху ніч і пізню осінь, і від того часу, здається, ще ні разу не сходило сонце. Ми також шукали чарівної квітки нечуйвітру, ходили дикими стежками, тралили на стежку втрат, бо незабаром одного холодного осіннього вечора я лишилася одна...

— На ціле життя — одна?

Голосний нетерплячий дзвінок не дає мені відповісти. Здригаюся і чую ліниве човгання пантофлями у напрямі до входових дверей. Тут пригадую собі, що треба буде неодмінно відчути Белафлор (що за іронія для служниці та ще й з такою невдячною зовнішністю носити таке поетичне ім'я!) підкидати стегнами й волочити ногами, не відриваючи їх від помосту. Терпіти цього не можу!

— Добрий вечір, бабуленько! ... — обіймають мене з-заду ніжні дівочі руки, і на пальці правої руки матово поблискує заручинний перстень. — Ми ж недовго були, правда?

Цілую внучку, притягаю за руку її нареченого і змушую їх сісти біля мене на килимі так, щоб ними можна було любуватися. Від обидвох променює молодість, ніжність першого кохання, бадьорість, а від їхньої одежі заносить запахом моря, з берега якого вони повернулися.

— Що ж бабуленька думала? — питає мене майбутній внук-зять, який за прикладом своєї внучки кличе мене таком „бабуленькою".

— От, — відповідаю, усміхаючись, — старі людині, то й старі думки в голову приходять...

— Наприклад? — питає внучка.

— Наприклад, що дивно виглядає Йорданська ніч у великому тропічному місті, особливо, коли дивитися на неї з висоти бальконy шістнадцятого поверху...

63 особи згинули від землетрусу в Перу

Ліма, Перу. — 13 січня від сильного землетрусу в південному Перу в 300,000 місті Ареквіта згинуло 63 особи, а понад 200 осіб було поранені. Землетрус чути було в трьох повітах, а також в сусідніх країнах Болівії і Чіле. Найсильніший землетрус чути було вранці. В цілій країні був жах, бо не можна було визначити втрат та числа людських жертв тому, що перерваені були комунікаційні лінії. Землетрус спричинив поважні матеріяльні втрати. В південній частині Перу проголошено стан крайньої необхідности. Землетрус чути було і в столиці краю Лімі, але там не було поважніших втрат ані жертв в людях. Уряд вислав літаками допомогу потерпілим від землетрусу: харчі, ліки і шатра для бездомних бо там тепер літо.

Рейбирн відмовляється бути головою Демократичної Краєвої Конвенції

Вашингтон. — Спікер Палати Репрезентантів конгресмен - демократ Сем Рейбурн урядово заявив, що він відмовляється бути головою Демократичної Краєвої Номінаційної Конвенції в липні цього року в Лос Анджелесі, бо він хотів би хоч раз „побачити, як виглядає конвенція зі залі а не з-за стола предсідника". Досі Рейбурн уже кілька разів головував на номінаційній конвенції і вже довгі роки не був на залі під час цих важливих нарад, які рішають деколи про те, хто має бути президентом країни. Рейбурн не сказав, що він хоче бути між делегатами, щоб форсувати вибір на кандидата на президента свого приятеля Линдона Б. Джансона. Рейбурн сказав, що коли не буде головою, то зможе мати вільну руку підтримувати того кандидата, який йому подобається, бо якби був головою, то мусів би бути об'єктивним до всіх кандидатів.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Православна громада в Бостоні

Українська православна громада в Бостоні має за собою велику традицію й багато заслуг в діяльності для добра української спільноти у ЗДА і в допомозі визвольній боротьбі України.

Крім нової святині, яку наша громада побудувала коштом більш, як чверть мільйона долярів, ії ж заходом і коштом побудовано величаву залю, де відбуваються різні народні свята й імпрези і де знаходять приміщення різні українські установи й організації, такі, як Товариство ім. Євгена Коновальця, Відд. 238 УНСоюзу, добродійне товариство „Запорозька Січ", Запомогове Сестриство Пресв. Покрови, школа українознавства, ведена під фірмою „Рідної Школи", драматичний гурток під управою артиста Миколи Калиниченка, Просвітньо - українознавчий гурток, Ліга Православної Молоді, Комітет сприяння урядові УНР в екзилі, організація, яку очолює п. Д. Гурин і яка без великого шуму спокійно на протязі кількох років наполегливої праці зуміла зібрати яких 3,000 долярів на означену ціль. Між жертводавцями, як це виказують списки, були люди з різних частин України і різних політично-світоглядових переконань, готові завжди і морально і матеріяльно допомагати справі українського визвольного поневолення.

Українська православна громада в Бостоні для проводом місцевих професіоналістів використовує кожну нагоду і час для влаштовування культурно - освітніх імпрез, щоб таким чином захотити всіх до спільної громадської праці. Пі кінець минулорічного осіннього сезону Ліга Православної Молоді влаштувала в дні 12 грудня м. р. Андріївський вечір, що вібувся в церковній залі нашої православної громади. Наслідуючи рідно - крайові звичаї та традиції, провід і члени місцевої Ліги дали гарний перегляд Андріївських звичаїв, получений з різними несподіванками.

Другою культурною імпрезою був концерт, влаштований гуртком в неділю, дня 13-го грудня м. р., в залі бостонської православної громади. Відбувся цей концерт під проводом п. Миколи Калиниченка, який зорганізував мішаний хор, виступ якого був дуже добрий та успішний. Організатор хору п. Калиниченко ніколи не відмовляється від культурно - суспільної праці, що в ній йому активно допомагає і його дружина Анастазія. Він виступає не тільки, як диригент, але і з сольовими точками і бере також участь у мистецьких виставах місцевого драматичного гуртка. Він і його дружина є добрими членами 238 Відділу УНСоюза.

Наша громада має чимало кількість громадян з вищою освітою у різних професіях і на різних становищах і то тут роджених і новоприбулих. Всі вони беруть участь у культурній праці української громади в Бостоні і вони у великій мірі причинилися до успіху вище згаданих імпрез. На —концерті культурно-освітнього кружка, що відбувся в неділю, дня 13 грудня м. р., згаданий уже жіночий хор православної церкви виступив під управою диригента п. Антона Пащака. Наша молодь зацікавлюється такими імпрезами і вони її спонукують до дальшої праці для української спільноти у ЗДА і для поневоленого українського народу на рідних землях.

Микола Давискиба

Концерт в пошану сл. пам'яті Олександра Кошиця в Клівленді

Дня 6-го грудня у виповненій ущерть залі Линколн Гай Скул відбувся вдатний концерт Українського Хору „Дніпро", присвячений сл. п. О. Кошиця. Милою несподіванкою для українців Клівленду була присутність на концерті ВШ. дружини покійного, пані Тетяни Кошиць, що спеціяльно приїхала з Вінніпегу на це небуденне свято.

Програма концерту складалася з мистецьким розумінням справи. Пані Кошиць привітала щиро ініціятиву хору Дніпро вшанувати пам'ять її покійного мужа й подякувала Управі Хору за цей почин. Святочне Слово виголосив професор А. Бачинський, який в достойний формі представив життя покійного мистця, композитора й славного диригента й вказав на великі його заслуги для пропаганди української справи за кордоном.

Хор „Дніпро", що зумів під керівництвом свого незаступимого диригента й композитора О. Е. Садовського з'єднати лішших наших співаків Клівленду,

в Клівленді продемонстрував надзвичайну мистецьку виробленість, високий культурний позем й здисциплінованy цілість.

В першій частині хор відспівав композиції самого покійного О. Кошиця. Друга частина складалася з композицій О. Е. Садовського, С. Людкевича, П. Ніщинського і К. Стеценка а третя мала твори О. Нижанківського, Д. Котка та А. Гнатишина.

Першою частиною концерту диригував із знанням й піетизмом Д. Павлишин; другою й третьою Садовський.

В хорі знаходиться велике число солістів, що прекрасно вивязалися з завдання: О. Копцюх, Р. Полатайко, М. Кульчицький, М. Пестик, Р. Кассараба, З. Єзерський, і особливо Ю. Оришкевич. — Фортепіяновий супровід майстерно виконала знана українська піяністка пані М. Грушкевич. Група танцюристок справді бездоганно виконала національні танки.

Тільки велика любов до рідної культури може втримати у наших умовинах цей прекрасний гурт людей доброї волі. І тому слушно зазначив інж. Тарасюк, заступник голови Українських Зєдинених Організацій Клівленду, що цей хор є гордістю всієї української громади.

Мило зазначити, що хор Дніпро виступив на початку Академічного року (13 вересня) на запрошення президента Джан Керрол Юніверситі в Клівленді перед всім професорським збором й їхніми родинами (250 осіб) з концертом українських пісень. Крім хору виступала група молоді з рядів СУМА з національними танками в чудових українських костюмах. Ці виступи причинилися до надзвичайної популяризації української справи, бо навіть ті професори, що взагалі не цікавляться справами Европи були заскочені красою та мистецьким і культурним багатством України. У висліді тієї одної імпрези в американському університеті, протягом короткого часу книжки про Україну в англійській мові, що лежали на полицях бібліотеки покриті порохом, знайшлися раптом в руках читачів.

Було б пожаданим, щоб в кожному більшому осередку, де живуть українці, створено спеціяльну комісію пляновання виступів наших мистців перед американською публікою.

Хор „Дніпро" заслуговує на моральну підтримку всієї нашої громади.

проф. Михайло Пап, John Carroll Univ.

Купуйте в підприємствах що оголошуються в „Свободі"

Молодь в Дітройті відзначила 250-ліття смерти гетьмана Івана Мазепи

15-го листопада м. р. о год. 3:30 по полудні в залі Українсько-Американського Осередку, учні Українознавчої Школи Схід і слухачі Академічного Курсу Українознавства при Т-ві „Рідна Школа" відзначили 250-ліття смерти Гетьмана України Івана Мазепи Святковою Академією.

На програму Академії, яка відбулася при повній залі, склалися: — Вступне слово проф. М. Олесницької. Про постать Гетьмана Мазепи доповідав директор школи проф. д-р М. Дольницький. „Думу" Івана Мазепи виголосив на тлі симфонічної поеми Лісти „Мазепа" слухач Акад. Курсу Р. Смаль, а слухачка того ж Курсу і студентка Укр. Муз. Інституту, М. Савчук відограла на фортепіяні першу частину „Місячної Сонати" Бетговена. „Заповіт Гетьмана" — вірш Леоніда Полтави деклямували спільно учні 7-ої кляси: А. Гнатів, А. Кушнір, Р. Тарнавський, В. Басанський, В. Витвицький і М. Михайлюк. „Смерть Гетьмана" уривок ц повісти Б. Лепкого „Мазепа", відчитала по мистецьку Г. Сливинська, слухачка Акад. Курсу на тлі частини „Пер Гінта" Едварда Гріга.

В другій частині Академії хор Школи Українознавства під керівництвом панни Іванни Кучер відспівав „Ой, горе тій чайці" І. Мазепи — М. Леонтовича і Р. Купчинського—М. Гайворонського „За рідний край". Вірш Б. Лепкого „Не забувай" віддеклямувала гарно А. Легета, учениця 3 кляси. Програму закінчила одноактова картина Р. Завадовича „Гетьманська шабля" у виконанні слухачів Акад. Курсу і учнів школи: М. Григорчук, Ю. Казанівський, О. Ворик, В. Чубатий, В. Грицай, О. Марітчак, Ю. Тарнавський, В. Федорович, О. Гвоздь, І. Ковальська, В. Крупяк, С. Брездень, Л. Тарнавська, Сценічну картину підготовив добре проф. О. Бабій. Гарні декорації намалював Ярема Козак.

Академія була добре підготована ,не довга і поодинокі точки гарно підібрані. Найкраще враження на слухачів, а спеціяльно на молодь, зробила остання сценка. Імпозантна, сповнена для молоді фантазії постать Гетьмана на сцені, який передав свою шаблю, як символ дальшої боротьби за Самостійну Україну малому Івасеві, напевно залишилась глибоко в душі молодих слухачів.

д-р І. Анчишин, прес. реф.

Ніксон критикує Кеннеді й обороняє Айзенгавера

Маямі Біч, Флорида. — Віце-президент Ричард М. Ніксон започаткував свою виборчу кампанію тим, що 16-го січня критикував сенатора-демократа — кандидата на президента Джана Ф. Кеннеді за його погляд на президентуру і за те, що він назвав през. Айзенгавера „слабим президентом", який не є дійсним провідником, тільки дає себе вести подіям. Ніксон промовляв на прийнятті республіканських провідників і сказав, що сен. Кеннеді є добрим аналітиком політичної ситуації, але цим разом він помилився в оцінці успіхів президентури Айзенгавера, бо йому здається, що „биття кулаком в стіл, це те саме, що є провідництво президента". Сен. Кеннеді назвав енергійними президентами обох Рузвельтів (Теодора і Френкліна Деляна) та Гаррі С. Трумана. Віце-президент гадає, що за енергійного і з провідницькими прикметами треба вважати такого президента, який уміє протиставитися різним спокусам збоку під час різних криз, і який дбайливо оцінює домашні й закордонні проблеми та вміє знайти підтримку для своїх рішень. Слабість або силу президента, казав Ніксон, треба оцінювати з наслідків його праці, а не зі спосоьу, як вони діють. Трумана, продовжував Ніксон, можна б під деяким оглядом зарахувати до „сильних" президентів, бо він енергійно вирішив справу комуністичної агресії в Кореї, а в 1945 році рішився на такий крок, як скинення перших атомових бомб в Японії. „Труман, він сказав, називжить, подекуди, до тих, які б'ють кулаком в стіл. І він тим способом добився успіхів. А Айзенгавер є тим, що переконує. І він має також успіхи, діючи цим способом". Демократи вбачають „слабість" Айзенгавера в його діях під час кризи в справі островів Квімой і Матсу, непоступливості в справі Суезу в 1956 році та напруження в Іраку і Лівані в 1958 році, але вони забувають, казав віце-президент, що Айзенгаверові вдалося усі ці кризи полагодити без війни. Американський нарід і вільний світ хотіли б, щоб американський президент мав свою власну думку, який під час кризи вмів би бути спокійним, і який не виявляв би свого провідництва тоді, коли його говорення могло б спричинити катастрофу в світі. „Вірю, казав Ніксон, що історія зарахує Айзенгавера до ряду сильних провідників".

● Нюйоркська Федерація Жидівських Добродійних Товариств впродовж 12-ох днів має зібрати телефонічним способом 5мільйонів долярів. Визначні особи викликають телефоном осіб і просять їх, щоб жертвували на добродійні цілі відповідну суму.

Спорт

УСК — БРИДЖПОРТ 5:1

По довшій перерві УСК в дні 10-го січня б. р. змірявся із Бриджпортом. Гру розпочинає проти вітру наш клюб. Вже в перших хвилинах ми є свідками прекрасних комбінацій Чижовича. На вислід не приходиться довго ждати, бо вже в 9-ій хвилині Чижович із короткої віддалі сильним стрілом здобуває провадження. Одначе ці перші ворота є початком певного сповільнення темпа УСК-у тому і не диво, що противник все то більше приходить до голосу, і використовуючи певну нестійкість Голуба, у 20-ій хвилині вирівнює. УСК починає грати дещо за нервово, дозволяє собі на гру високими м'ячами та виразно уступає твердій грі противника. По зміні воріт знову самопевність та довір'я до себе самого вертають в УСК-у. Зміна ця значить виразну перевагу УСК-у в полі. Незабаром Бель підносить вислід до 2:1, а кілька небезпечних стрілів Чижовича являються правдивим щастям для бриджпортського воротаря. УСК-вці, заохочувані Белом „ком-он, юкрейнієнс", раз-по-раз підходять під ворота своїх гостей і Василькевич у 75-ій хвилині притомно стріляє треті ворота. Від цієї хвилини „усе проходить, як книжкай ніє". Бел приймає гарний наріжник Підгорецького і нестримно валить у ворота, а в останній хвилині гри Олинець приймає притомну подачу Чижовича і легким копом усталює вислід цих таких важних для УСК-у змагань.

Склад УСК-у: Голуб, Наґ, Підгорецький; Олинець, Гаврилюк, Венцлер (Наливайко); Франц, Чижович, Павлюк (Бел), Шевчишин, Василькевич.

УСК, Резерва — Бриджпорт, Резерва 4:4.

Сильна резерва противника, підсилена змаганням першої команди була тяжким горіхом для наших змагунів. Ворота здобули: брати Шмотолохи, Гошко та Линкей.

УСК, Юнаки „А" — Грік Амерікенс, Юнаки 9:0

Може ще є завчасно писати, що наші юнаки є знову в поході повторити минулорічний осяг: мистецтво цілої Америки. Але тепер вже можна твердити, що при неослабленій амбіції наших юнаків, що їх у своїх рядах має змагунів, які своїм умінням просто викликують подив, осягнення загально американського мистецтва юнаків, являються річчю зовсім можливою. Доказом їхнього футбольного вміння є повний вислід. Ворота здобули: Я. Кульба, Сарторі по 2, В. Кульба, Катинський, Киндрать, Немежицький і Панченко по 1.

Іван Сєрант.

ТАРЗАН, ч. 4390. Знахідка.

Тарзанові змисли з трудноцами діяли під тиском води, але він досліджував корабель, поки не знайшов своєї цілі: дві знищені скрині з „чорними плитами", про які говорив Молю!

Він швидко вхопив одну зі штаб і виплив на поверхню зі знахідкою!

Сидячи в човнику, він подряпав по тьмяній штабці ножем... і внизу побачив ясний блискучий метал. Це була частина багатства в срібних злитках!